

מקדש — הוא ידיעת ספק הוי ידיעה משום דלא כתיבה ידיעה בהדיא בתורה, אלא ממשמעות לשון "ונעלם" הוא דקא אתי [הוא נלמד], דמשמע: עכשיו נעלם ומתחילה ידע.

ולא בכל התורה כולה — דהיינו גבי ידיעה בסוף לגבי חטאת — עשו ספק ידיעה כידיעה, משום דכתיב [ויקרא ד גבי חטאת נשיא]: "או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה, והביא את קרבנו", בהדיא, ומשמע, ידיעה מעליותא בעינן.

אלא לריש לקיש קשיא, כי אדמוקים ליה עד שהוא מעמיד לחנא קמא דמשנתנו רבי ישמעאל, דלא בעי ידיעה בתחילה, נוקמה רבי, שאמר "ידיעת ספק הוי ידיעה" ?

ומשנינן: לעולם יכול היה ריש לקיש לפרש את דברי תנא קמא כרבי, אלא הא קא משמע לן ריש לקיש בתירוצו, דרבי ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה, ולכך פירש כרבי ישמעאל.

ומקשינן עלה: והרי פשיטא דלא בעי רבי ישמעאל ידיעה בתחילה, מדלא מיתרי ליה קראי "ונעלם", דהא מוחיב רבי ישמעאל על העלם מקדש. כלומר: הרי מקור דין ידיעה בתחילה הוא מכפל הלשון "ונעלם", וממילא דלרבי ישמעאל שהוא דורש מכפל לשון "ונעלם" לחייב אף על העלם מקדש שלא נאמר בתורה בהדיא, הרי בהכרח שאין הוא מצריך ידיעה בתחילה, כי הרי אין כאן

מועילה ידיעת ספק לחלק ביניהם לענין אשם תלוי. (4)

ורבי יוחנן אמר: לא נתכוין רבי לומר שידיעת הספק מועילה היתה לחייבו שתי חטאות, כי לענין חטאת שהיא צריכה ידיעת ודאי אין מועילה אלא ידיעת ודאי כדי לחלק, אלא כך אמר רבי:

כשם שידיעות ודאי בעלמא מתחלקות לחטאות, כלומר: כשם שלענין חטאת אילו היתה נודעת לו ידיעת ודאי בין שתי האכילות הלוא היתה מועילה ידיעה זו לחייבו שתי חטאות, כך ידיעות ספק מתחלקות לאשמות, שהרי חיובם הוא בידיעת ספק.

ומבואר שנחלקו רבי יוחנן וריש לקיש בדין "ידיעת ספק", האם היא ידיעה לחלק. ולרבי יוחנן "ספק ידיעה לאו כידיעה", ואילו לריש לקיש "ספק ידיעה כידיעה", וזה הוא היפוך שיטתם דלעיל, שלרבי יוחנן "ספק ידיעה כידיעה" ולריש לקיש אינה כידיעה !

מוסיפה הגמרא לבאר את קושייתה:

בשלמא דרבי יוחנן, לא קשיא, שהרי אף בדבריו דלעיל אמר רבי יוחנן "כאן — לגבי ידיעה בתחילה בביאת מקדש — עשו ספק ידיעה כידיעה", ומשמע: ולא בכל התורה כולה עשו; וטעם החילוק הוא:

הכא — בדין ידיעה בתחילה גבי ביאת

4. ראה סוגיית הגמרא לעיל יח א "אידי ואידי אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד הוא", דמבואר שם ברש"י ובתוספות, ידיעה לחלק גבי חטאת מסוגיא זו.

4. ראה סוגיית הגמרא לעיל יח א "אידי ואידי אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד הוא", דמבואר שם ברש"י ובתוספות, ידיעה לחלק גבי חטאת